

وقتي آخرين مرزها در هم شكسته شد

جشن سالانه زمين به خاطر بيرون آمدن بشر از گهواره زمين آغاز مي شود ...

جشن سالانه زمين به خاطر بيرون آمدن بشر از گهواره زمين آغاز مي شود
وقتي آخرين مرزها در هم شكسته شد

جام جم آنلاين: هميشه وقتي مي خواهي داستان آفرينش را بيان كني بايد يك جايي و زماني را به عنوان نقطه شروع داستان سرايي انتخاب كني كه خودت هم مي داني آنجا ابتداي داستان نيست، اما چه كنيم كه نوع بشر هنوز نتوانسته زمان آغاز داستان آفرينش را با خط كش هاي علمي خود اندازه گيري كند. پس بگذاريد ما هم از جايي شروع كنيم كه زميني بوده و داشته كم كم سرد و آماده پذيرايي از حيات مي شده است.

مي گويند در ابتدا و در اثر پديده هاي كه هنوز مطمئن نيستيم چه بوده 20 نوع مختلف آمينو اسيد سياره ما را جاي خوبي يافته اند و تصميم به اطراق گرفته اند. آنها پايه هاي نخستين اشكال تك سلولي حيات را پايه گذاري كردند. انتخاب طبيعي به كمك اين 20 آمينو اسيد آمد و از ميان ميلياردها تك سلولي زنده هاي كه از تركيب آن آمينو اسيدها درست شده بودند به چند ميليوني اجازه ادامه بقا دادند. احتمالاً بعدش سلول هاي زنده از تركيب با هم گونه هاي پيچيده تري را به وجود آوردند تا اين كه ميليون ها سال زمان به كمكشان آمد و گونه هاي گياهي و جانوري پيچيده تر شدند و هوشمندتر و آخر سر هم باز يك اتفاق ديگري افتاد كه علم هنوز برايش توجيحي ندارد كه باعث شد يكي از اين گونه ها آنقدر باهوش شود كه شروع كند به تسلط بر همه چيز و همه كس. اين گونه كه هوشمند، آگاه به خود، تحليلگر، احساس ي و سخنگو بود خيلي زود فهميد دور و برش چه خبر است، آنقدر پيشرفت كرد كه ديگر انتخاب طبيعي را هم كه تا حالا حيات را با محيط تطبيق مي داد به بازي گرفت. اين جانور كه انسان ناميده مي شود سخن گفتن و نوشتن آموخت و دانسته هايش را براي نسل هاي بعد به يادگار گذاشت و اينچنين شد كه لايه بر لايه دانش و فناوري بشري بر هم انباشته شد و رشد كرد.

نوع بشر يك خصوصيت عمومي دارد و آن ميل سيري ناپذير انسان به كشف سرزمين هاي جديد است. قدم گذاشتن بر جايي كه قبلا هيچ كس آن را نديده آرزوي بيشتري زنان و مردان زميني است. در كنار اين ميل مفرط بايد به آرزوي بزرگ بشر براي پرواز اشاره كرد. شايد انسان هاي نخستين كه در پي شكار و پس از روزها گرسنگي شاهد فرار آهوي خوشمزه، اما تيزپاي خود بوده اند، در ناخودآگاهشان ميلي براي پریدن داشته اند تا مانع فرار شام شبشان شوند و اين ميل، ژني را در بدنشان تغيير داده است كه امروز ما ميراث دار آن شده ايم. باز هم علم پاسخي براي آن ندارد. در هر صورت بشر براي پاسخ به اين دو آرزوي بزرگش در تاريخ همواره تلاش داشته پرواز كند و سرزمين هاي جديدي را به نام خود مزين نمايد. كتاب هاي تاريخي از كيكاووس، پادشاه ايراني سخن مي رانند كه عقاب ها را بر پايه تختش مي بندد و راه آسمان را در پيش مي گيرد. پرواز با بال هاي عاريتي داستاني است كه در شرق و غرب عالم قهرماناني دارد. مي توان گفت چيني ها با اختراع باروت و ساخت نخستين نمونه هاي يك راکت كوچك و توسعه فناوري هاي متعددي در اين حوزه از جمله موشك هاي چند مرحله اي و فناوري جدایش بخش هاي مختلف از يكديگر نخستين گام را براي پرواز عملي انسان برداشتند، اما هيچ تاريخ نويسي يا شاهدي براي پرواز بشر در چين قديم وجود ندارد. با اين حساب افتخار اولين پرواز مستند يك انسان را بايد به برادران مونت گل فير از کشور فرانسه اعطا كرد كه با بالن هواي گرم خود دنيا را وارد عصر جديدي كردند. 130 سالي طول كشيد تا 2 برادر ديگر از ايالات متحده آمريكا با پرواز نخستين هواپيما، فصل جديدي در تاريخ بشريت باز كنند. حالا ديگر كاروان دانش بشري سرعت گرفته بود و اوج گرفتن انسان از فراز ابرها تا سپاهي فضا فقط به حدود 40 سال زمان نياز داشت.

انتقام نازي ها پرواز مي كند

دکتر جواني به نام فون براون که افسون شده قدرت به ظاهر ابدی هیتلر نازی بود در سر سوداي سفر موشكي به فضا را داشت. ایده سفر به فضا با موشك را چند سالي بود كه يك معلم ساده روستايي از حوالي مسكو به نام تسيلكوفسكي با مقالات جذابش در ذهن اين مهندس آلماني انداخته بود. فون براون كه در جريان كارهاي موشكي گارد از آمريكا و اوپرت، دانشمند هموطنش قرار داشت و مقاله هاي علمي - تخيلي تسيلكوفسكي را بارها خوانده بود، اندیشه ساخت يك راکت قوي در سر داشت تا بتواند با آن به فضا سفر كند، اما وسيله نقلیه فضايي زيبايي كه فون براون به آن مي انديشيد از نگاه ماموران اس اس يك سلاح وحشتناك و نشانه قدرت نازي ها بود. دکتر فون براون بسرعت به خدمت گرفته شد تا پيشوا را براي رسيدن به هدف مقدسش براي فتح دنيا ياري كند. صدها موشك VII تا قبل از پايان جنگ پايخت انگلستان را به تلي از خاك تبديل کرده بودند تا به زعم پيشواي بزرگ، انتقامي سخت از انگلوساكسون ها گرفته باشند، اما حماسه بيروزي هاي مداوم نازي ها را نيز مثل هر داستان ديكتاتوري ديگري، نقطه پاياني بود. 2 فاتح جنگ يكي كه از غرب آمده بود، فون براون و تيمش را با عمليات گيره كاغذ به غنيمت گرفت و ديگري كه با كلاه قرمزش همه را رفيق

خطاب می‌کرد، تکنسین‌های درجه دوم و تجهیزات ساخت VII را با خود به خانه برد. روس‌ها که همه تجهیزات لازم برای ساخت موشک را در اختیار داشتند خیلی زود دست به کار شدند تا دندان‌های تیزشان را به رقیب غربی نشان دهند. موشک‌های روسی یکی پس از دیگری و بر پایه فناوری موشک‌های VII آلمانی ساخته شدند و پیشرفت کردند و دقیق‌تر شدند تا بتوانند هدفی در آن سوی زمین را با دقت بی‌نظیر چند متر منهدم نمایند.

نخستین قمر مصنوعی زمین

سرگئی پاولویچ کرولیوف که در آن زمان مغز متفکر و چهره اسرارآمیز برنامه‌های موشکی اتحاد جماهیر شوروی بود در آستانه سال جهانی زمین‌شناسی و زمانی که دقت و قدرت آخرین محصول خود را که R7 نامیده می‌شد با آزمایشات متعدد به اثبات رساند، با یک پیشنهاد جسورانه به سراغ رهبران حزب کمونیست رفت. حالا وقت آن بود که رفقا، صحنه جدیدی برای عرض اندام در مقابل یانکی‌ها باز کنند. فضا آخرین جایی که فتح می‌توانست نام ملتی را برای همیشه جاودان سازد، منتظر تصمیم مهم کاخ کرملین بود. اینچنین شد که در یک صبح خنک پاییزی، غرشی مهیب بار دیگر بایکونور را به لرزه درآورد اما این بار محموله این موشک عظیم که در آستانه پرتاب قرار داشت یک کلاهک اتمی نبود.

نکته: هر سال سیاره زمین حدود هفته سوم مهر ماه را به پاس تمام تلاش‌هایی که برای فتح فضا کشیده شده است، جشن می‌گیرد تا کودکان سیاره زمین فراموش نکنند که پدران آنها چگونه دانسته‌ها و توانایی‌های خود را روی هم انباشتند تا بتوانند به فضا سفر کنند. روی موشک تغییر داده شده R7 یک ماهواره کوچک به شکل کره درست مانند سایر اجرام سماوی که 4 آنتن بزرگ از آن آویزان بودند داشت ثانیه‌ها را می‌شمرد تا برای اولین بار در تاریخ بشریت، نخستین سیگنال‌های رادیویی را از فراز مرز اتمسفر و فضایی لایتنایی به زمین ارسال کند. کمتر از یک ربع ساعت بعد نخستین بیپ‌های دریافتی از اسپوتنیک، نویدبخش عصر جدیدی برای بشریت بود که زندگی انسان را دستخوش تغییرات بسیاری کرد و میزان دانایی انسان را چند برابر افزایش داد.

آغاز عصر فضا شروع زندگی نوینی برای نوع بشر بود. نگاه انسان به سیاره مادر و جایگاهش در کائنات خیلی زود و با ارسال نخستین تصاویر از این سیاره زیبا از فضا تغییر کرد. نخستین انسان کمی بعد به فضا رفت و توصیفی باورنکردنی از تجربه تاریخی خود به ارمغان آورد. کم مانده بود که بشر فضا را نیز مانند سطح زمین صحنه نبردی دهشتناک کند که اندیشمندان مانع شدند. صحبت‌ها که درباره پروژه جنگ ستارگان آغاز شد، همه به فکر فرو رفتند که با این نابخردی جدید سیاستمداران چه باید کرد. اینجا بود که مجمع عمومی سازمان ملل پا به این عرصه خاک‌آلود و پر از خطر جنگ گذاشت تا مانع آلوده شدن دامان فضا به ننگ آدمکشی گردد. جنگ ستارگان خیلی زود جای خود را به صلح و دوستی و جشن و پایکوبی داد و قرار شد فضای ماورای جو ارث همیشگی نوع بشر باقی بماند و قابل مرزبندی و مال من یا تو شدن نباشد.

هفته جهانی فضا

حالا بشر می‌دانست که این دستاورد جدید مثل آن نقاط عطف قدیمی نیست و آمده تا تغییرات شگرف و عمیقی در زندگی بشر به پا کند. به قول تسلیکوفسکی که خیلی‌ها او را ایده‌پرداز اصلی سفرهای سرنشین‌دار به فضا می‌دانند، دوران طفولیت نوع بشر تمام شده و حالا این کودک خردسال که در همین دوران کوتاه عمرش خرابی‌های بی‌شماری به بار آورده بود، داشت از گاهواره خود بیرون می‌آمد. این همه تغییر و تحول در نحوه زندگی روزمره و شیوه نگرش انسان به جهان پیرامونش ارزش این را داشت که بشر سالی یک بار و به بهانه‌ای، آغاز عصر فضا را جشن بگیرد. تمامیت‌خواهی‌ها اینجا هم قرار نبود دست از سر انسان بردارد. هر ملتی مایل بود تلاش خودش را برای سفر به فضا به عنوان آغاز عصر فضا قلمداد کند. این شد که گویا به پیشنهاد هیات ایرانی در سازمان ملل، جشن ساده یک روزه تبدیل شد به یک هفته پایکوبی تا نه مالکان اسپوتنیک ناراحت شوند و نه به پر قبای سازندگان شاتل فضایی بربخورد.

هر سال سیاره زمین حدودا هفته سوم مهر ماه را به پاس تمام تلاش‌هایی که برای فتح فضا کشیده شده است، جشن می‌گیرد تا کودکان سیاره زمین فراموش نکنند که پدران آنها از هر ملیت و رنگی که بوده‌اند چگونه در طی هزاران سال دانسته‌ها و توانایی‌های خود را روی هم انباشتند تا بشود دانش و فناوری لازم برای سفر به فضا. اصلا مگر می‌شود بدون تکیه بر دانش به ارث رسیده از شرق شرق دنیا تا غرب غرب آن، اینچنین سفر فناورانه‌ای را تنها با تکیه بر توانایی‌ها و دانایی‌های یک ملت ترتیب داد. این جشن برپا می‌شود تا سیاستمداران یادشان بیفتد که ما فقط یک سیاره زنده در کل کائنات می‌شناسیم که اتفاقا خیلی هم آسیب‌پذیر است و این بازی‌های کودکانه سیاسی می‌تواند چهره زیبای حیات را برای همیشه از رخ آن بزاید. این گردهمایی برگزار می‌شود تا یادمان باشد که از فضا به قول انوشه انصاری - نخستین ایرانی که به فضا سفر کرد - هیچ مرز قابل دیدنی وجود ندارد و ما باید فارغ از نژاد و ملیت و مرزهای سیاسی، دست اتحاد به سوی هم دراز کنیم تا به عنوان تنها گونه جانوری متفکر زمین، مسوولیت خود را برای حفاظت از نگین آبی منظومه شمسی و حیات منحصر به فرد روی آن انجام دهیم. هفته جهانی فضا بر شما مبارک باشد و یادتان نرود که این هفته مال همه است. بنابراین اگر شما به عنوان خواننده ارزشمند صفحه دانش روزنامه جام‌جم، نظری درباره نحوه برگزاری مراسم هفته جهانی فضا در ایران دارید، لطفا با آدرس ایمیل science@jamejamonline.ir یا تلفن 23004320 با ما در میان بگذارید.

